

HUKUKLA OYNANMAZ

Devlet Üslubu

Prof.Dr.
ŞENER AKYOL

Bir ülkenin yönetimini üstlenenlerin büyük bir özveri gösterdikleri kuşkusuzdur. İster psikolojik açıdan ele alınsın, ister insanı insan yapan değerler bakımından teraziye konulsun "ülke hizmeti"nin en üst sıralarında yer almak zor, yıpratıcı, devamlı gelişme isteyen şerefli bir noktadır.

Cumhuriyet tarihimizde hizmetleri ile milletin kalbinde taht kurmuş olan yöneticiler olduğu gibi, bu işi şöyle böyle yapmayı bile başaramamış olanlar da vardır. Başaranlara yakından bakılınca öyle yeknasak ve standart bir kişilik özelliğinin bulunduğunu söylersek tam doğru olmaz.

Ancak başaramayanlara bakıldığında bu tipe girenlerin genel hatları bellidir: Bilgisizlik, motivasyon eksikliği, devlet üslubuna ve devlet anlayışına yabancılık.

Hemen ifade edelim ki, güncel herhangi bir konu veya örnek üzerinden giderek bir sonuç çıkarmak niyetinde değiliz. Bu nedenle örnekleri ülkemizden değil yabancı ülkelere seçmek istemekteyiz.

Diyelim ki, bir ülkede görevli büyükelçilerden veya diplomatlardan bir kısmı veya belli birisi görev yaptığı ülkenin iç işlerine karışmaktadır. Bu davranışa karşı tepki iki türlü olabilir: Biri medyada yapıldığı üzere manşete çıkarma, eleştirme, hatta bağırıp çağırmadır.

Devlet üslubu ise medyadaki tepkilerden de önce davranmayı, fakat oyunun kurallarına göre davranmayı gerektirir.

Eğer devlet üslubu içinde tepki gösterilecekse gizlilik, kurallara ve diplomasi gereklerine uygunluk, varsa uluslararası teamül ve kurallara uygunluk gibi kriterler dikkate alınmalıdır. Eğer, yabancı diplomatın münasebetsiz davranışına karşı engel olunmak isteniyorsa onun "persona non grata" ilan edilmesi de dahil olmak üzere, sonuç alınabilecekse daha hafif bir ihtar ile amaca ulaşılmalıdır.

Bunun gibi bir ülkenin iç ve dış politikalarına ilişkin konularda konunun ağırlığı ile paralel bir yer, zaman ve üslup seçimi yapılmalıdır. Bir dış politika sorunu uçağın merdiveninde, bir askeri hareket hazırlığı makam arabasından inerken, ulusal gizliliği olan bir konuda balodan ayrılırken konuşulmaz.

Biz daha çok üslup üzerinde yoğunlaşmak istemekteyiz: Devlet adamı üslubu, devlet tarzı özellikle yeni seçilen politikacılar için sıkıcı gelebilir, çünkü bilmedikleri için zorlanırlar. Ne var ki devlet devamlıdır. Yeni seçilen ve üst görev alan politikacı birazcık gayretle kendisine olan saygısını kaybetmeden yeni durumun zorluklarını aşabilir. Hatta diyebiliriz ki, aşmak zorundadır.

Aşamazsa ne olur:

Yabancı büyükelçi şirretleşir, saygısızlık ölçüsü artar, terbiye sınırlarını zorlar. Devlet adamı tarzı ve üslubu eksildiği oranda, o devletin dış politikadaki itibarı eksilir, sarsılır, tartışılır.

Devlet adamı bilgili olmak zorundadır; yanılma lüksü ona yabancı olmalıdır. Devletin sadece olağan yürüyüşü bile ciddi, hukukla çevreli üstün kurallarla şekillenmiştir.

Devlet adamı ketumdur, her konuda bilgilidir veya elinin altında devlet bilgi stokundan yararlanır. Neyi hangi zamanda konuşacağını bilmekten öte hisseder. Bunu "doğru algılama" olarak dillendirebiliriz; eskiler "hiss-i selim" derlerdi.

"Devlet adamı doğulmaz olunur" mu demeli yoksa "devlet adamı olunmaz doğulur" mu diye düzeltmek şarttır.

Dünyaya bakınca devlet adamı kimliği kısaca böyle görünüyor.

Bize sıra gelince onu da anlatırız.